

FRA-sajtóközlemény

Bécs, 2012. június 7.

A jogszabályok ellenére a gyakorlatban nem érvényesülnek a fogyatékossgal élő személyek jogai

Bár az EU és 20 tagállama ratifikálta a fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezményt, a szellemi fogyatékossgal élők és a mentális egészségi problémákkal küzdők továbbra is megkülönböztetéssel néznek szembe. A FRA két új jelentése a szellemi fogyatékossgal élők és a mentális egészségi problémákkal küzdők kirekesztéssel és megkülönböztetéssel kapcsolatos tapasztalatait mutatja be. A jelentések felhívják a figyelmet arra, hogy az intézményitől a közösségi alapú lakókörnyezet felé kell elmozdulni, és a jogszabályokat és szakpolitikákat is át kell alakítani, hogy jobban segítsék a befogadást. A két jelentést a 2012. június 7–8-án Koppenhágában megrendezendő „Autonómia és befogadás” című nemzetközi konferencián mutatják be.

„Még sokat kell tenni annak érdekében, hogy a fogyatékossgal élő 80 milliónyi európai polgár jogai érvényesülhessenek. A fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló egyezmény ambiciózus utat jelölt ki a fogyatékossgal élők helyzetének javítására. Most az a feladat, hogy végigmenjünk ezen az úton” – mondja Morten Kjaerum, a FRA igazgatója. „A FRA kutatásai szemléltetik, hogy a fogyatékossgal élők alapvető jogai el vannak maradva a jogi garanciáktól, különösen most, hogy a megszorító intézkedések kezdik éreztetni a hatásukat. Ez a munka alapot ad az olyan gyakorlati intézkedések megvitatásához, amelyek érdemben változtatni tudnak a mindennapi életükön.”

1) Jelentés: „Választási lehetőség és irányítás: az önálló élethez való jog”

A kutatás során kilenc uniós tagállamban vizsgálták meg a szellemi fogyatékossgal élő, illetve mentális egészségi problémákkal küzdő személyek önálló életről szerzett tapasztalatait, és azt állapították meg, hogy ezeknek a személyeknek a **mindennapi életükben** gyakran **nehézségekkel** kell szembenéznük. A főbb problémák közé tartoztak a következők:

- az olyan jogszabályok és szakpolitikák, amelyek a fogyatékossgal élők számára nem teszik lehetővé az önálló életvitelt;
- a negatív attitűdök és előítéletek, amelyek nem ismerik el, hogy a fogyatékossgal élők is hozzájárulhatnak a társadalomhoz;
- a munkalehetőségek hiánya, aminek eredményeként állami támogatásra és ellátásokra szorulnak.

A jelentésből kitűnik, hogy az önálló élet sikerességéhez az **intézményektől való függetlenítést szociálpolitikai reformnak** kell kísérnie az oktatás, az egészségügy,

a foglalkoztatás és a személyes támogatási lehetőségek területén. A fogyatékossgal élők be kell vonni ezeknek a szakpolitikáknak a kidolgozásába.

„A minisztériumokban és a hatóságoknál dolgozó alkalmazottaknak érdemes lenne a hozzám hasonlókkal beszélgetniük, amikor kidolgozzák a jogszabályokat és a szakpolitikákat. Meg kellene kérdezniük minket, hogy mit szeretnénk, mire van szükségünk, ahelyett, hogy tovább nehezítik az életünket.” (32 éves férfi, Bulgária, a kutatás során készült interjú)

2) Jelentés: A mentális egészségi problémákkal küzdők kényszerelhelyezése és kényszerszergőgykezelése

A FRA második jelentése nyomatékosítja, hogy a **kényszerelhelyezést vagy kényszerszergőgykezelést szabályozó törvényeknek** tekintettel kell lenniük az alapvető jogokra, a fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló egyezménynek megfelelően. Bár az uniós tagállamok rendelkeznek érvényes minimumbiztosítékokkal, a FRA terepmunkája rámutat arra, hogy a kényszerelhelyezésről vagy kényszerszergőgykezelésről túlnyomórészt **negatívak a tapasztalatok**, ami a következőkből ered:

- az érintetteket nem tájékoztatják, nem egyeztetnek velük a folyamatról és a helyzetükről, holott meg lehetett volna kérdezni őket, így viszont elvesztik az irányítást az események felett;
- a kezelés során félelmet és megalázottságot éreznek.

Az önkéntes elhelyezésről és gyógykezelésről kedvezőbb vélemények születtek.

A FRA két jelentése alapot ad a fogyatékossgal élők jogainak védelméről és érvényesítéséről szóló uniós és tagállami vitákhoz, és a segítségükre lehet a fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló egyezmény szerinti kötelezettségeik teljesítésében.

A jelentések teljes szövegét lásd:

- [A mentális egészségi problémákkal küzdők kényszerelhelyezése és kényszerszergőgykezelése](#)
- [Választási lehetőség és irányítás: az önálló élethez való jog – Szellemi fogyatékossgal élő és mentális egészségi problémákkal küzdő személyek tapasztalatai kilenc uniós tagállamban](#)

Megjegyzések a szerkesztőknek:

- A fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló, 2008. májusi ENSZ-egyezményt azóta már az [EU 20 tagállama és maga az EU is](#) ratifikálta. Ez az első olyan, jogilag kötelező erejű nemzetközi emberi jogi aktus, amelynek az EU részes fele. A fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló egyezmény az aláíró felektől többek között megköveteli, hogy valamennyi fogyatékossgal élő személy számára tegyék lehetővé az önálló életvitelt, és

támogassák őket abban, hogy másokkal azonos alapon vehessenek részt a közösségben.

- A mentális egészségi problémák kihathatnak a személy gondolataira, testére, érzéseire és viselkedésére. Közéjük tartozik a depresszió, a bipoláris zavar (mániás depresszió), a figyelemhiányos/hiperaktivitás zavar, a szorongásos zavar, az evészavarok, a skizofrénia és a magatartászavar.
- A szellemi fogyatékoság tartós állapot, jellemzője az átlagosnál jóval alacsonyabb intellektuális képesség, ami korlátozza a szellemi működést és az adaptív magatartást. Általában születéstől fogva jelen van, vagy 18 éves kor előtt alakul ki. Ide tartozik az Asperger-szindróma, az autizmus és a Down-szindróma.
- A Választási lehetőség és irányítás című jelentésben szereplő kilenc ország: Bulgária, az Egyesült Királyság, Franciaország, Görögország, Lettország, Magyarország, Németország, Románia és Svédország.
- A kényszerelhelyezésről és kényszergyógykezelésről szóló jelentés összehasonlító jogi elemzést ad a 27 uniós tagállamról, és ezt egészíti ki a Választási lehetőség és irányítás című jelentésben szereplő kilenc országból származó személyes tapasztalatokkal.
- Az Európai Unió Alapjogi Ügynökségének (FRA) feladata, hogy bizonyítékokon alapuló tanácsadással segítse az uniós és nemzeti szintű döntéshozókat, és ezáltal hozzájáruljon a tájékozottabb, szilárd alapokon nyugvó, megfelelő kontextusba helyezett vitákhoz és szakpolitikákhoz az alapvető jogok terén.

További kérdéseivel kérjük, forduljon a FRA médiacsapathoz:

E-mail: media@fra.europa.eu

Tel.: +43 1 580 30 642